

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор

Харківського національного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

Михайло БУРДІН

26.08

2020 року

ВИСНОВОК

Харківського національного університету внутрішніх справ щодо дисертації Давиденка Андрія Олександровича на тему «Правове регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці: порівняльно-правовий аспект» за спеціальністю 12.00.05 – трудове право; право соціального забезпечення, затвердженої Вченою радою Харківського національного університету внутрішніх справ 26 червня 2018 року, протокол № 6

ВИТЯГ

з протоколу засідання фахового семінару кафедри правового забезпечення господарської діяльності, Харківського національного університету внутрішніх справ від 25 серпня 2020 року

ПРИСУТНІ:

Доктор юридичних наук, професор, проректор університету **Могілевський Л.В.**; доктор юридичних наук, перший проректор університету **Бортник С.М.**; доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультету № 6 **Гетманець О.П.**; доктор юридичних наук, професор, професор кафедри трудового та господарського права факультету № 2 **Подорожній Є.Ю.**; доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультету № 6 **Кириченко Ю.М.**; доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультету № 6 **Чорна А.М.**; кандидат юридичних наук, доцент, учений секретар секретаріату Вченої ради **Сичова В.В.** (науковий керівник); кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультету № 6 **Жорнокуй В.Г.**; кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультету № 6 **Кирєєва І.В.**; кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультету № 6 **Шуміло О.М.**; кандидат юридичних наук, доцент кафедри

правового забезпечення господарської діяльності факультету № 6 **Василько І.В.**; кандидат юридичних наук, доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультету № 6 **Денисов А.І.**; кандидат юридичних наук, доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультету № 6 **Коробцова Д.В.**; кандидат юридичних наук, доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультету № 6 **Ананьева Є.А.**; кандидат юридичних наук, доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультету № 6 **Максименко Н.О.**; кандидат юридичних наук, доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультету № 6 **Подорожній А.Ю.**; кандидат юридичних наук, доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультету № 6 **Пузанова Т.А.**; аспірант **Давиденко А.О.**

З присутніх – 6 докторів юридичних наук та 11 кандидатів юридичних наук – фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення дисертаційного дослідження аспіранта Харківського національного університету внутрішніх справ Давиденка Андрія Олександровича на тему «Правове регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці: порівняльно-правовий аспект» поданого на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» щодо його рекомендації для попереднього розгляду та захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

СЛУХАЛИ:

Доповідь здобувача ступеня доктора філософії Давиденка Андрія Олександровича на тему «Правове регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці: порівняльно-правовий аспект», поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право».

Доповідач обґрунтував актуальність обраної теми, визначив мету, завдання, методологію та методику, охарактеризував об'єкт та предмет дослідження, виклав основні наукові положення та висновки, що виносяться на захист, вказав науково-практичну значущість роботи, зазначив про впровадження результатів дослідження.

Автором зазначено, що Ключовим завданням будь-якої сучасної соціальної, демократичної та правової держави є забезпечення гідного рівня життя для своїх громадян. Досягнення цього в свою чергу є неможливим без створення організаційних та правових умов для реалізації особами права на працю, яке закріплено у статті 43 Конституції України. Окрім того, необхідно відзначити, що важливим аспектом реалізації права на працю є проголошене Основним Законом право на належні, безпечні і здорові умови праці. З огляду на наведене вище можна констатувати, що охорона праці має бути невід'ємною складовою державної політики, від ефективності та результативності якої напряму залежить життя та стан здоров'я громадян.

Втім, незважаючи на вказане вище, в Україні спостерігається тенденція до зростання кількості виробничих травм та смертності. Окрім того, статистика свідчить про збільшення кількості професійних захворювань, які були спричинені не дієвою системою охорони праці. Все зазначене є особливо актуальним для підприємств, діяльність яких супроводжується наявністю шкідливих умов праці. Адже специфіка роботи останніх перш за все пов'язана з існуванням великої кількості ризиків для життя та здоров'я їх працівників. Саме тому вкрай важливо створити всі необхідні умови для того, щоб ці ризики суттєво знизити, або ж взагалі звести нанівець, досягнення чого, апріорі, неможливо без належного правового регулювання.

На сьогоднішній день питання правового регулювання охорони праці на різних підприємствах незалежно від того, в якій сфері вони здійснюють господарську діяльність, розглядала велика кількість правників. Зокрема, цій проблематиці приділяли увагу багато науковців. Однак, незважаючи на чималу кількість наукових розробок, на сьогодні доводиться констатувати, що в більшості наукових праць проблематика правового регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці досліджувалась лише поверхнево, або ж не розглядалась взагалі.

Таким чином, важливість забезпечення належного рівня охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці, недостатня розробленість теоретичних положень щодо вказаного інституту, обумовлюють актуальність та важливість глибокого і всебічного наукового дослідження широкого кола питань, пов'язаних із правовим регулюванням охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є однією з перших спроб комплексно, за допомогою використання сучасних методів наукового пізнання та на основі аналізу норм чинного законодавства та здобутків вітчизняних правників, з'ясувати сутність та особливості правового регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці, а також спираючись на позитивний вітчизняний та зарубіжний досвід, окреслити напрямки вдосконалення організаційних та правових засад охорони праці у досліджуваній сфері. Зокрема, заслуговує на увагу те, що в роботі вперше запропоновано авторське визначення поняття «охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці», а також визначено найбільш важливі напрямки, в яких має здійснюватись організація відповідної діяльності; наведено низку негативних факторів, які суттєво заважають вітчизняному законодавцю повноцінно запровадити міжнародні стандарти у сфері охорони праці, зокрема: 1) відсутність дієвих організаційних та правових механізмів стимулювання роботодавців застосовувати вказані стандарти; 2) відсутність дієвої системи нагляду і контролю у відповідній сфері; 3) недостатнє фінансове та матеріально-технічне забезпечення уповноважених суб'єктів; 4) високий рівень корупції в державі; 5) низький рівень відповідальності роботодавця, тощо; наголошено на доцільності розробити та прийняти окремий єдиний підзаконний нормативно-правовий акт (Типове положення про систему охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці), який би визначив загальні засади здійснення відповідної діяльності.

Структура та обсяг дисертації зумовлена метою і логікою дослідження та складається з анотації державною та англійською мовами, вступу, трьох розділів, які об'єднують сім підрозділів, висновків та списку використаних джерел

По завершенню доповіді Давиденка А.О. присутніми були поставлені такі **запитання:**

Подорожній А.Ю.: У чому, на Вашу думку, виявляються особливості інституту охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами трудової діяльності?

Відповідь: Дякую за запитання! В ході проведення наукового дослідження ми дійшли до висновку, особливостями досліджуваного інституту є: обмеженість його дії в рамках конкретного виду підприємств, установ та організацій; наявність супутнього обов'язкового процесу атестації робочих місць; наявність диференційованого підходу до регулювання праці осіб, які здійснюють свою діяльність на підприємствах із шкідливими умовами праці. На основі вказаного було аргументовано, що сутність охорони праці в організаціях де працю поєднано із шкідливими умовами складають три групи правовідносин, а саме: відносини які виникають в рамках укладення трудового договору, надання працівникам пільг за шкідливі умови праці на підприємстві, а також відносини в сфері матеріально-технічного забезпечення працівників. Визначено, що змістом охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці є норми права, якими вищенаведені групи правових відносин регламентуються.

Василько І.В.: Що, на вашу думку, повинен здійснити роботодавець з метою забезпечення ефективності діяльності підрозділу з охорони праці на підприємстві зі шкідливими умовами праці.

Відповідь: Дякую за запитання! Роботодавець зобов'язаний створити на робочому місці в кожному структурному підрозділі умови праці відповідно до нормативно-правових актів, а також забезпечити додержання вимог законодавства щодо прав працівників у галузі охорони праці. З цією метою роботодавець забезпечує функціонування системи управління охороною праці, а саме: створює відповідні служби і призначає посадових осіб, які забезпечують вирішення конкретних питань охорони праці, затверджує інструкції про їх обов'язки, права та відповідальність за виконання покладених на них функцій, а також контролює їх додержання; розробляє за участю сторін колективного договору і реалізує комплексні заходи для досягнення встановлених нормативів та підвищення існуючого рівня охорони праці; забезпечує виконання необхідних профілактичних заходів відповідно до обставин, що змінюються; впроваджує прогресивні технології, досягнення науки і техніки, засоби механізації та автоматизації виробництва, вимоги ергономіки, позитивний досвід з охорони праці тощо; забезпечує належне утримання будівель і споруд, виробничого обладнання та устаткування, моніторинг за їх технічним станом; забезпечує усунення причин, що призводять до нещасних випадків, професійних захворювань, та здійснення профілактичних заходів, визначених комісіями за підсумками розслідування цих причин; організовує проведення аудиту охорони праці, лабораторних досліджень умов праці, оцінку технічного

стану виробничого обладнання та устаткування, атестацій робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці в порядку і строки, що визначаються законодавством, та за їх підсумками; вживає заходів до усунення небезпечних і шкідливих для здоров'я виробничих факторів; нормативно-правових актів з охорони праці, забезпечує безоплатно працівників нормативно-правовими актами та актами підприємства з охорони праці; здійснює контроль за додержанням працівником технологічних процесів, правил поведінки з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами виробництва, використанням засобів колективного та індивідуального захисту, виконанням робіт відповідно до вимог з охорони праці; тощо.

Гетманець О.П.: Які фактори, на Вашу думку, заважають повноцінному запровадженню міжнародних стандартів у сфері охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці?

Відповідь: Дякую за запитання! На сьогоднішній день у світі сформовано за запроваджено чималу кількість міжнародних стандартів у сфері охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці. Втім, справедливим буде вказати, що незважаючи на те, що Україна намагається активно запроваджувати вказані стандарти у практичну діяльність, на сьогоднішній день вітчизняному законодавцю заважає ряд факторів, зокрема: 1) відсутність дієвих організаційних та правових механізмів стимулювання роботодавців застосовувати вказані стандарти; 2) відсутність дієвої системи нагляду і контролю у відповідній сфері; 3) недостатнє фінансове та матеріально-технічне забезпечення уповноважених суб'єктів; 4) високий рівень корупції в державі; 5) низький рівень відповідальності роботодавця; тощо. Все вказане вище призводить до того, що перспективи запровадження окреслених нами у науковому дослідженні міжнародних стандартів у сфері охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці, видаються досить примарними в сучасних реаліях.

Чорна А.М.: Назвіть, будь ласка, ключові напрямки вдосконалення законодавства у сфері охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці

Відповідь: Дякую за запитання! На моє переконання, ключовими напрямками вдосконалення трудового законодавства у досліджуваній сфері мають бути наступні: 1) поступова імплементація ряду міжнародних стандартів у сфері охорони праці у вітчизняне законодавство, що в свою чергу зробить їх обов'язковими для дотримання всіма господарюючими суб'єктами, діяльність яких пов'язана зі шкідливими умовами праці; 2) необхідно внести ряд змін та доповнень до Концепції реформування системи управління охороною праці в Україні, в якій окрему увагу слід звернути проблемі охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці. Зокрема необхідно визначити чіткий план дій, які сприятимуть підвищенню якості та ефективності відповідної діяльності; 3) посилити державний нагляд і контроль за діяльністю підприємств зі шкідливими умовами праці, зокрема в частині дотримання ними норм чинного трудового законодавства; 4) розробити та прийняти окремий єдиний підзаконний нормативно-правовий акт, який би визначив загальні засади забезпечення охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами; 5)

розробити дієву систему кадрового забезпечення суб'єктів, які уповноважені забезпечувати охорону праці на досліджуваних підприємствах.

Максименко Н.М.: У чому полягає сутність єдності та диференціації правового регулювання праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці?

Відповідь: Дякую за запитання! В ході проведення наукового дослідження нами було з'ясовано, що сутність єдності та диференціації правового регулювання праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці, у першу чергу, криється у законодавчій базі, на основі якої даний вид регулювання відбувається. Остання встановлює двоякий підхід до окремих категорій працівників, що виражається у специфіці оплати їх праці, наданні додаткових пільг, допуску до відповідних трудових процесів тощо. Враховуючи вище викладене, єдність та диференціація правового регулювання праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці – це розподіл формально встановленого, санкціонованого державою юридичного впливу права на суспільні відносини, що виникають в сфері трудової діяльності на підприємствах де існують шкідливі умови праці. Зміст вказаної засади виражається в таких основних моментах: по-перше, забезпечує фактичне втілення у життя основних та додаткових гарантій реалізації трудових прав працівників, що здійснюють трудову діяльність на відповідних підприємствах; по-друге, створює обов'язок для роботодавця надати працівникам, задіяних на роботах із шкідливими умовами, додаткові пільги; по-третє, забезпечує диференційований підхід до регулювання оплати праці, робочого часу та часу відпочинку. Тобто, єдність та диференціація передбачають наявність загальних засад трудової діяльності, якими мають керуватися всі без винятку категорії працівників, але, разом з цим, для осіб, що провадять трудову діяльність на підприємствах зі шкідливими умовами праці на законодавчому рівні визначено додаткові юридичні механізми регулювання їх роботи.

Після відповідей на запитання було озвучено висновок наукового керівника – кандидата юридичних наук, доцента, ученого секретаря секретаріату Вченої ради Сичової Вікторії Володимирівни.

У висновку визначено, що Давиденко А.О. виконав дисертаційну роботу на високому рівні та проявив себе як здатний науковець. Робота є актуальною, сформульовані в дисертації теоретичні положення, висновки та рекомендації щодо визначення сутності та особливостей правового регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці є обґрунтованими.

Як показав аналіз змісту наукової розробки, проведене дослідження відповідає вимогам актуальності, оригінальності підходу дослідження, а отримані результати характеризуються ознаками наукової новизни.

Актуальність теми дослідження обумовлена тією обставиною, що в останні роки в Україні спостерігається тенденція до зростання кількості виробничих травм та смертності. Окрім того, статистика свідчить про збільшення кількості професійних захворювань, які були спричинені не дієвою системою охорони праці. Все зазначене є особливо актуальним для підприємств, діяльність яких супроводжується наявністю шкідливих умов праці. Адже специфіка роботи останніх перш за все пов'язана з існуванням великої кількості ризиків для

життя та здоров'я їх працівників. Саме тому вкрай важливо створити всі необхідні умови для того, щоб ці ризики суттєво знизити, або ж взагалі звести нанівець, досягнення чого, апріорі, неможливо без належного правового регулювання.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є однією з перших спроб комплексно, за допомогою використання сучасних методів наукового пізнання та на основі аналізу норм чинного законодавства та здобутків вітчизняних правників, з'ясувати сутність та особливості правового регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці, а також спираючись на позитивний вітчизняний та зарубіжний досвід, окреслити напрямки вдосконалення організаційних та правових засад охорони праці у досліджуваній сфері.

Зокрема заслуговує на увагу те, що в роботі вперше наведено низку негативних факторів, які суттєво заважають вітчизняному законодавцю повноцінно запровадити міжнародні стандарти у сфері охорони праці, зокрема: 1) відсутність дієвих організаційних та правових механізмів стимулювання роботодавців застосовувати вказані стандарти; 2) відсутність дієвої системи нагляду і контролю у відповідній сфері; 3) недостатнє фінансове та матеріально-технічне забезпечення уповноважених суб'єктів; 4) високий рівень корупції в державі; 5) низький рівень відповідальності роботодавця, тощо.

З позитивного боку також слід відзначити, що автором було удосконалено перелік принципів охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці, до яких віднесено: принцип верховенства права, принцип законності, принцип рівності, принцип об'єктивної відповідності загальнодержавній політиці, принцип гуманізму, принцип єдності та диференціації правового регулювання

Цікавим є те, що дисертантом було Розкрито та проаналізовано зарубіжний досвід правового регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці. До прикладу наведено такі країни, як Сполучені Штати Америки, Великобританія, Канада, Франція, Швеція, Німеччина, Фінляндія, Республіка Білорусь, Республіка Казахстан та Грузія. В більшості зазначених країн сформовані власні підходи до проблематики регулювання галузі охорони праці, а також забезпечення цього інституту на рівні підприємств де трудову діяльність обтяжено шкідливими умовами праці. В зв'язку із цим не можливо виділити підхід однієї держави, який би не конфліктував із внутрішньо національними правовими реаліями та перейняти його.

Дисертаційне дослідження Давиденка А.О. побудоване на комплексному, системному підході, характеризується відповідним рівнем наукових узагальнень. Аспірант використав численні праці фахівців із галузі трудового права, а також інших галузевих дисциплін, як-то: адміністративне право, господарсько. Окрім того, було використано здобутки фахівців із дисциплін: теорія держави і права, філософії, соціології, тощо. Нормативною основою дисертаційного дослідження є сукупність нормативно-правових актів різної юридичної сили, нормами яких визначаються правові засади охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці.

Дисертаційне дослідження характеризується достатньо розгорнутою і, загалом, вдалою структурою, що дозволило зупинитись не лише на вивченні проблеми в цілому, але й на окремих її аспектах та виявити взаємозв'язки між ними. Питання аналізуються послідовно, показана їх взаємообумовленість.

Стиль, мова викладення матеріалу дисертаційного дослідження, аргументація висновків та пропозицій до законодавства здійснено на високому теоретичному рівні. Думки аспіранта викладаються продумано, послідовно, виважено, логічно витримані зміст та структура роботи.

В цілому в дисертації запропоновані нові науково обґрунтовані теоретичні та прикладні результати проведених досліджень, а також розв'язані конкретні наукові завдання в галузі фінансового права.

Специфіка діяльності дисертанта не залишає сумнівів в фаховості розуміння Давиденком А.О. не лише теоретичних положень правового регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці, але й проблем їх практичної реалізації.

У висновку науковий керівник зазначила, що дисертація Давиденка А.О. є завершеною та самостійною роботою, яка претендує на високу оцінку і може бути рекомендована до захисту в спеціалізованій вченій раді.

Після цього слово було надано рецензентам наукової праці:

Доктор юридичних наук Бортник Сергій Миколайович відзначив достатній фаховий рівень дисертаційного дослідження Давиденка А.О., виконаного на актуальну тему, істотне теоретичне і прикладне наукове обґрунтування висновків і пропозицій.

Дисертація є цілісним фундаментальним дослідженням, виконана на належному теоретико-методологічному рівні та відрізняється глибиною правового аналізу, виваженістю й коректністю наукової полеміки, вмілим підбором матеріалу. Одержані автором науково-обґрунтовані результати розв'язують важливі для юридичної науки і практичної діяльності у сфері правового регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці. Робота визначає, доповнює та уточнює низку положень теоретичного, правового та практичного характеру, є своєчасною й корисною науковою працею.

Рецензентом відмічене, що в цілому дослідження відображає вміння автора довести свої судження та оспорити підходи опонентів. Основні висновки і пропозиції сформульовані автором з дотриманням правил доказу, вони викладені чітко, без двозначності, прозоро; головні тези наведені комплексно, системно. Аргументи не суперечать один одному і є достатніми.

У дисертації доведено потребу науки та практики в комплексному погляді на низку правових проблем правового регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці та запропоновано нові підходи до їх вирішення.

Дисертація охоплює найважливіші проблемні питання правового регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці, має безпосередній вихід на реальні законодавчі проблеми у цій сфері. Зокрема, запропоновано авторське визначення поняття «охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці», під яким слід розуміти сукупність правових

відносин, які виникають в розрізі діяльності із застосування спеціальної системи заходів та засобів правового, організаційно-технічного, соціально-економічного, санітарно-гігієнічного, лікувально-профілактичного характеру, направлених на забезпечення працездатності та здоров'я працівників, трудову діяльність яких пов'язано із потенційно негативним впливом виробничих факторів фізичного, хімічного, біологічного, психологічного та фізіологічного характеру.

Серед найбільш значущих результатів новизни дослідження можна відзначити запропоновані шляхи запровадження міжнародних стандартів у сфері охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці, до яких віднесено: по-перше, розробити дієві механізми позитивного та негативного стимулювання роботодавців створювати всі необхідні умови для належної охорони праці; по-друге, переглянути антикорупційну політику в державі; по-третє, надавати підприємствам фінансове та матеріально-технічне забезпечення для того, щоб вони мали можливість створити необхідні правові та організаційні умови для охорони праці (наприклад, надавати кредити за низькою відсотковою ставкою); по-четверте, створити сприятливі умови для проведення внутрішнього та зовнішнього контролю за дотримання законодавства у сфері охорони праці; по-п'яте, посилити відповідальність роботодавця та самих органів державної влади за невиконання та/або неналежне виконання своїх завдань та функцій у досліджуваній сфері суспільних відносин.

Вельми корисним для подальшого вдосконалення законодавства є дослідження зарубіжного досвіду правового регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці.

Проте, робота не позбавлена і окремих недоліків. А саме:

1. Більш змістовного обґрунтування потребує твердження про те, що створення в структурі підприємства окремого органу (підрозділу), відповідального за охорону праці, має важливе значення з точки зору забезпечення ефективного функціонування досліджуваної у роботі системи.

2. На мою думку, здобувачу варто було більш змістовно обґрунтувати доцільність запровадження міжнародних стандартів у сфері охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами.

3. Хотілося б уточнити, досвід якої держави у сфері правового регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці найбільш імпонує автору і чому?

Незважаючи на окремі зауваження, дисертація Давиденка А.О. на тему «Правове регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці: порівняльно-правовий аспект» може бути рекомендована до разової спеціалізованої вченої ради для попереднього розгляду і захисту на здобуття ступеня доктора філософії з відповідної спеціальності.

Доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України Могілевський Леонід Володимирович відзначив високий науковий рівень дисертаційного дослідження.

Зауважив, що у країнах з розвиненими ринковими відносинами набувають поширення програми гуманізації праці та її екологічної безпеки, які

реалізуються для досягнення сталого економічного й соціального розвитку суспільства. В Україні ці процеси, на жаль, знаходяться на стадії зародку, тоді як дедалі більше поширюються неналежні умови праці, в результаті чого виникають непродуктивні витрати, пов'язані з порятунком постраждалих від нещасних випадків і професійних захворювань (отруєнь) на виробництві. З огляду на зазначене вище, актуальність та своєчасність дисертаційного дослідження Давиденка Андрія Олександровича на тему «Правове регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці: порівняльно-правовий аспект» не викликає жодних сумнівів.

Дослідження Давиденка А.О. є однією з перших спроб комплексно, за допомогою використання сучасних методів наукового пізнання та на основі аналізу норм чинного законодавства та здобутків вітчизняних правників, з'ясувати сутність та особливості правового регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці, а також спираючись на позитивний вітчизняний та зарубіжний досвід, окреслити напрямки вдосконалення організаційних та правових засад охорони праці у досліджуваній сфері.

Автор провів детальний аналіз існуючих доктринальних положень щодо правового регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці, а також запропонував певні засади модернізації законодавства у відповідній сфері.

Давиденко А.О. переконливо аргументував позицію, щодо недостатньої ефективності регулювання відповідних відносин. Автором встановлено перспективи запровадження міжнародних стандартів у сфері охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці; узагальнено зарубіжний досвід правового регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці та запропоновано можливості його використання в Україні; опрацьовано напрямки вдосконалення законодавства у сфері охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці

Важливими є висновки автора стосовно того, що на сьогоднішній день у світі сформовано за запроваджено чималу кількість міжнародних стандартів у сфері охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці. Втім, справедливим буде вказати, що незважаючи на те, що Україна намагається активно запроваджувати вказані стандарти у практичну діяльність, на сьогоднішній день вітчизняному законодавцю заважає ряд факторів, зокрема: 1) відсутність дієвих організаційних та правових механізмів стимулювання роботодавців застосовувати вказані стандарти; 2) відсутність дієвої системи нагляду і контролю у відповідній сфері; 3) недостатнє фінансове та матеріально-технічне забезпечення уповноважених суб'єктів; 4) високий рівень корупції в державі; 5) низький рівень відповідальності роботодавця, тощо. Все вказане вище призводить до того, що перспективи запровадження окреслених нами у науковому дослідженні міжнародних стандартів у сфері охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці, видаються досить примарними в сучасних реаліях.

Практична значимість результатів дослідження визначається пропозиціями щодо вдосконалення правового регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці.

Водночас, в роботі є певні дискусійні моменти та неточності, зокрема:

1) Додаткового обґрунтування потребує твердження про те, що організація охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці здійснюється через систему управління охороною праці.

2) На мою думку, здобувачу варто було не тільки вказати на проблеми Концепції реформування системи управління охороною праці в Україні, а й становити шляхи вирішення цих проблем..

Загалом, висловлені зауваження не впливають на позитивну оцінку дисертації. Вона є завершеним, актуальним, самостійним та аргументованим дослідженням. Положення і висновки дисертації належним чином висвітлені у публікаціях автора та апробовані під час участі у конференціях.

Обґрунтованість наукових положень дисертації та достовірність одержаних результатів підтверджена теоретичною та методологічною базою дослідження, критичним аналізом та узагальненням праць вітчизняних та зарубіжних вчених, комплексним аналізом національного законодавства та міжнародних правових актів.

Висновки дисертації містять головні наукові результати, отримані дисертантом особисто, синтезують накопичену у змісті інформацію відповідно до сформульованих у вступі загальної мети і конкретних завдань.

На підставі вищенаведеного, дисертація Давиденка Андрія Олександровича на тему: «Правове регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці: порівняльно-правовий аспект» відповідає вимогам, які ставляться до дисертації та може бути рекомендована до разової спеціалізованої вченої ради для попереднього розгляду і захисту на здобуття ступеня доктора філософії.

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Доктор юридичних наук, професор Гетманець О.П. зазначила, що дисертаційна робота Давиденка А.О. виконана на актуальну тему та вирішує низку проблем щодо правового регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці. Виникнення нових сфер суспільного виробництва, як наслідок, відображається і на юридичній галузі нашої держави, де з'являються нові норми та інститути регулювання праці відповідних категорій працівників, а також забезпечення безпеки їх роботи. При цьому, особливе значення в окресленій тематиці набуває питання охорони праці на підприємствах де робота працівників пов'язана із особливими, шкідливими умовами. На подібних підприємствах інститут охорони праці набуває специфічного значення, про що відмічається як на законодавчому, так і науковому рівнях.

Цілком слушним є висновок здобувача, що єдність та диференціація – це здійснений певним чином поділ правового регулювання, при якому вплив права відбувається у формі правових норм, які встановлюють конкретні юридичні вимоги та можливості загального характеру, обов'язкові до використання всіма

учасниками суспільних відносин та, одночасно із цим, у формі спеціальних, диференційованих норм, що містять в собі специфіку обумовлену сферою суспільних відносин на які спрямовано вплив права. Диференційовані норми розповсюджуються на окрему групу суб'єктів правових відносин.

Враховуючи окреслене, обговорювана наукова робота може бути рекомендована до захисту.

Доктор юридичних наук, професор Подорожній Є.Ю. надав представленій дисертації позитивну оцінку, відзначив актуальність та наукову новизну та звернув увагу на високий рівень дослідження, зокрема, на своєчасні та актуальні висновки автора стосовно того, що з метою запровадження міжнародних стандартів у сфері охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці необхідно: по-перше, розробити дієві механізми позитивного та негативного стимулювання роботодавців створювати всі необхідні умови для належної охорони праці; по-друге, переглянути антикорупційну політику в державі; по-третє, надавати підприємствам фінансове та матеріально-технічне забезпечення для того, щоб вони мали можливість створити необхідні правові та організаційні умови для охорони праці (наприклад, надавати кредити за низькою відсотковою ставкою); по-четверте, створити сприятливі умови для проведення внутрішнього та зовнішнього контролю за дотримання законодавства у сфері охорони праці; по-п'яте, посилити відповідальність роботодавця та самих органів державної влади за невиконання та/або неналежне виконання своїх завдань та функцій у досліджуваній сфері суспільних відносин..

У той же час, Подорожній Є.Ю. відмітив, що дисертації притаманні певні неточності. Зокрема, дисертанту необхідно було виокремити окремий підрозділ, присвячений історико-правовому аналізу правового регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці.

Враховуючи окреслене, обговорювана наукова робота може бути рекомендована до захисту.

Кандидат юридичних наук, доцент Шуміло О.М. підкреслив наукову новизну та актуальність обговорюваної дисертації Давиденка А.О. яка є завершеним науковим дослідженням, виконаним згідно вимог, встановлених до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Науково-теоретичне підґрунтя роботи становлять праці фахівців із галузі трудового права, а також інших галузевих дисциплін, як-то: адміністративне право, господарсько. Окрім того, було використано здобутки фахівців із дисциплін: теорія держави і права, філософії, соціології, тощо. Нормативною основою дисертаційного дослідження є сукупність нормативно-правових актів різної юридичної сили, нормами яких визначаються правові засади охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці.

Незаперечною є наукова новизна, яка полягає в тому, що дисертація є однією з перших спроб комплексно, за допомогою використання сучасних методів наукового пізнання та на основі аналізу норм чинного законодавства та здобутків вітчизняних правників, з'ясувати сутність та особливості правового регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці, а також спираючись на позитивний вітчизняний та зарубіжний досвід, окреслити

напрямки вдосконалення організаційних та правових засад охорони праці у досліджуваній сфері.

Кандидат юридичних наук Василько І.В. надала позитивну оцінку представленій дисертації. Доповідачка відзначила, що автором слушно вказано, що кадрове забезпечення, в контексті організації охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці є багатим аспектом явищем, та включає: а) первинну підготовку фахівців з охорони праці, які мають володіти всією необхідною сукупністю інформації як безпосередньо про саме спеціальність «охорона праці», так і про специфіку роботи самого підприємства зі шкідливими умовами праці; б) створення якісного професійного відбору як безпосередньо працівників, що здійснюють трудову діяльність в шкідливих умовах, так і професіоналів, що відповідають безпосередньо за охорону праці; в) навчання працівників, які здійснюють трудову діяльність на відповідному підприємстві; г) створення сприятливих умов для подальшого професійного зростання фахівців з охорони праці..

Слушним є пропозиція автора внести зміни та доповнення до норм чинного законодавства, які визначають правові засади притягнення до відповідальності роботодавців, що порушують законодавчі приписи у сфері охорони праці. Зокрема вказано, що штрафні санкції, передбачені Кодексом України про адміністративні правопорушення не відповідають сучасним соціально-економічним умовам, та не є суттєвим стримуючим фактором для роботодавця.

В цілому робота відповідає вимогам, що пред'являються до кандидатських дисертацій, і може бути рекомендована до захисту.

Кандидат юридичних наук Подорожній А.Ю. оцінив дисертацію позитивно та відзначив проведену дисертантом роботу на достатньо належному рівні. Разом із тим, А.Ю. Подорожній звернув увагу на слушну пропозицію здобувача стосовно необхідності перейняття досвіду провідних країн світу щодо проведення загальнодержавних програм із поліпшення механізмів охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами трудової діяльності, а також щодо адаптування національного законодавства із нормативною базою Європейського союзу в галузі охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці.

Однак, на думку Подорожнього А.Ю. здобувачу варто було більш детально підійти до аналізу Концепції реформування системи управління охороною праці в Україні.

Разом із тим, дисертація є закінченою науковою роботою та може бути рекомендована до захисту.

Узагальнюючи результати обговорення, рекомендувати дисертацію Давиденка А.О. на тему «Правове регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці: порівняльно-правовий аспект» до захисту.

На основі результатів обговорення присутніх на засіданні вирішили запропонувати такий

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Давиденка Андрія Олександровича на тему: «Правове регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці: порівняльно-правовий аспект», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» зі спеціальності 081 «Право»

Обґрунтування вибору теми дослідження. Ключовим завданням будь-якої сучасної соціальної, демократичної та правової держави є забезпечення гідного рівня життя для своїх громадян. Досягнення цього в свою чергу є неможливим без створення організаційних та правових умов для реалізації особами права на працю, яке закріплено у статті 43 Конституції України. Окрім того, необхідно відзначити, що важливим аспектом реалізації права на працю є проголошене Основним Законом право на належні, безпечні і здорові умови праці. З огляду на наведене вище можна констатувати, що охорона праці має бути невід'ємною складовою державної політики, від ефективності та результативності якої напряду залежить життя та стан здоров'я громадян.

Втім, незважаючи на вказане вище, в Україні спостерігається тенденція до зростання кількості виробничих травм та смертності. Окрім того, статистика свідчить про збільшення кількості професійних захворювань, які були спричинені не дієвою системою охорони праці. Все зазначене є особливо актуальним для підприємств, діяльність яких супроводжується наявністю шкідливих умов праці. Адже специфіка роботи останніх перш за все пов'язана з існуванням великої кількості ризиків для життя та здоров'я їх працівників. Саме тому вкрай важливо створити всі необхідні умови для того, щоб ці ризики суттєво знизити, або ж взагалі звести нанівець, досягнення чого, апріорі, неможливо без належного правового регулювання.

На сьогоднішній день питання правового регулювання охорони праці на різних підприємствах незалежно від того, в якій сфері вони здійснюють господарську діяльність, розглядала велика кількість правників. Зокрема, цій проблематиці приділяли увагу: Т.В. Аверочкіна, Г.І. Беляков, Р.Б. Бойко, Н.Б. Болотіна, Л.Ю. Бугров, Р.І. Буряк, В.В. Волинець, Н.А. Думанська, Л.В. Єременко, Ю.Ю. Івчук, П.О. Ізуїта, З.Я. Козак, Н.В. Кохан, М.Г. Кравченко, О.Я. Лаврів, І.О. Личенко, В.А. Ліпкан, В.М. Москальова, Ю.П. Орловський, О.М. Петроє, П.Д. Пилипенко, В.М. Плішкін, С.М. Прилипко, П.М. Рабінович, І.Л. Сазонець, О.А. Ситницька, І.Є. Словська, А.О. Собокаръ, О.В. Таран, І.М. Шопіна, І.В. Шудренко, І.О. Щєбликіна, С.П. Щерба та багато інших. Однак, незважаючи на чималу кількість наукових розробок, на сьогодні доводиться констатувати, що в більшості наукових працях проблематика правового регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці досліджувалась лише поверхнево, або ж не розглядалась взагалі.

Таким чином, важливість забезпечення належного рівня охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці, недостатня розробленість

теоретичних положень щодо вказаного інституту, обумовлюють актуальність та важливість глибокого і всебічного наукового дослідження широкого кола питань, пов'язаних із правовим регулюванням охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертаційне дослідження проводилося відповідно до: «Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020»», яка була затверджена Указом Президента України від 12.01.2015 №5/2015; «Національної стратегії у сфері прав людини», затвердженої Указом Президента України від 25.08.2015 № 501/2015, «Концепції реформування системи управління охороною праці в Україні та затвердження плану заходів щодо її реалізації», схваленої Розпорядження КМУ від 12 грудня 2018 р. № 989-р; Стратегії комунікації у сфері європейської інтеграції на 2018-2021 роки, затвердженої розпорядженням КМУ від 25.10.2017 №779-р.

Мета і завдання дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб на основі аналізу наукових поглядів вчених та норм чинного законодавства України, з'ясувати сутність та особливості правового регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці, та спираючись на позитивний зарубіжний та вітчизняний досвід, визначити напрямки вдосконалення відповідного законодавства.

Для досягнення поставленої мети в дисертації необхідно вирішити такі основні завдання:

- визначити поняття та розкрити значення охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці;
- з'ясувати сутність, зміст та особливості охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці;
- окреслити коло принципів охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці;
- надати характеристику єдності та диференціації правового регулювання праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці;
- розкрити зміст організації охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці;
- окреслити коло суб'єктів охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці;
- встановити перспективи запровадження міжнародних стандартів у сфері охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці;
- узагальнити зарубіжний досвід правового регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці та запропонувати можливості його використання в Україні;
- опрацювати напрямки вдосконалення законодавства у сфері охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які формуються у процесі створення правових та організаційних умов для охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці.

Предмет дисертаційного дослідження становить правове регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці: порівняльно-правовий аспект.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертаційної роботи є сукупність загальнонаукових та спеціальних методів і прийомів наукового пізнання. Так, за допомогою логіко-семантичного та системно-структурного методів вдалось визначити поняття та розкрити значення охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці (підрозділ 1.1) та з'ясувати сутність, зміст і особливості охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці (підрозділ 1.2). Метод абстрагування та систематизації було використано для того, щоб окреслити коло принципів охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці (підрозділ 1.3). Використання методу документального аналізу дозволило: надати характеристику єдності та диференціації правового регулювання праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці (підрозділ 2.1); окреслити коло суб'єктів охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці (підрозділ 2.3). Структурно-функціональний метод дозволив розкрити зміст організації охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці (підрозділ 2.2). За допомогою діалектичного методу вдалось встановити перспективи запровадження міжнародних стандартів у сфері охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці (підрозділ 3.1). Теоретико-прогностичний метод використано при узагальненні зарубіжного досвіду правового регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці (підрозділ 3.2), а також при опрацюванні напрямків вдосконалення законодавства у сфері охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці (підрозділ 3.3).

Науково-теоретичне підґрунтя роботи становлять праці фахівців із галузі трудового права, а також інших галузевих дисциплін, як-то: адміністративне право, господарсько. Окрім того, було використано здобутки фахівців із дисциплін: теорія держави і права, філософії, соціології, тощо. Нормативною основою дисертаційного дослідження є сукупність нормативно-правових актів різної юридичної сили, нормами яких визначаються правові засади охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці. Інформаційну та емпіричну основу роботи становлять узагальнення практичної діяльності окремих підприємств зі шкідливими умовами праці, а також власний досвід роботи автора.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є однією з перших спроб комплексно, за допомогою використання сучасних методів наукового пізнання та на основі аналізу норм чинного законодавства та здобутків вітчизняних правників, з'ясувати сутність та особливості правового регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці, а також спираючись на позитивний вітчизняний та зарубіжний досвід, окреслити напрямки вдосконалення організаційних та правових засад охорони праці у досліджуваній сфері. Основні наукові положення, які виносяться на захист, такі:

уперше:

- запропоновано авторське визначення поняття «охорони праці на

підприємствах зі шкідливими умовами праці», а також визначено найбільш важливі напрямки, в яких має здійснюватись організація відповідної діяльності;

- наведено низку негативних факторів, які суттєво заважають вітчизняному законодавцю повноцінно запровадити міжнародні стандарти у сфері охорони праці, зокрема: 1) відсутність дієвих організаційних та правових механізмів стимулювання роботодавців застосовувати вказані стандарти; 2) відсутність дієвої системи нагляду і контролю у відповідній сфері; 3) недостатнє фінансове та матеріально-технічне забезпечення уповноважених суб'єктів; 4) високий рівень корупції в державі; 5) низький рівень відповідальності роботодавця, тощо;

- наголошено на доцільності розробити та прийняти окремий єдиний підзаконний нормативно-правовий акт (Типове положення про систему охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці), який би визначив загальні засади здійснення відповідної діяльності;

удосконалено:

- поняття «шкідливі умови праці», під якими запропоновано розуміти особливі фактори виробництва (фізичні, хімічні, біологічні, психологічні, фізіологічні) притаманні трудовому процесу на конкретному підприємстві, установі чи організації, наявність яких може потенційно чинити негативний вплив на працівника, його фізичний та психологічний стан;

- класифікацію суб'єктів охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці, які запропоновано поділити на: 1) зовнішні; 2) внутрішні; та 3) міжнародні організації, діяльність яких спрямована на охорону праці абсолютно всіх категорій працівників;

- перелік принципів охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці, до яких віднесено: принцип верховенства права, принцип законності, принцип рівності, принцип об'єктивної відповідності загальнодержавній політиці, принцип гуманізму, принцип єдності та диференціації правового регулювання;

дістали подальший розвиток:

- наукова думка про те, що сутність принципу єдності та диференціації правового регулювання праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці проявляється у наступних ключових моментах: по-перше, забезпечує фактичне втілення у життя основних та додаткових гарантій реалізації трудових прав працівників, що здійснюють трудову діяльність на відповідних підприємствах; по-друге, створює обов'язок для роботодавця надати працівникам, задіяних на роботах із шкідливими умовами, додаткові пільги; по-третє, забезпечує диференційований підхід до регулювання оплати праці, робочого часу та часу відпочинку;

- наукове твердження про те, що вся глибина інституту охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами трудової діяльності проявляється у «тріумвіраті» наступних аспектів: його сутності, змісті та особливостях. Запропоновано авторське бачення щодо сутності, змісту та особливостей охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці;

- теза про те, що ключову роль серед суб'єктів охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці відіграють саме внутрішні

структурні підрозділи, адже вони мають можливість оперативно виявити проблемні аспекти в охороні праці, на основі чого швидко, якісно і ефективно приймати правильні, науково-обґрунтовані управлінські рішення з метою вирішення цих проблем;

- обґрунтування доцільності перейняти досвід окремих провідних держав щодо запровадження загальнодержавних програм, які спрямовані не тільки на підвищення якості та ефективності системи охорони праці, а й на всебічне інформування працівників у досліджуваній сфері.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що результати роботи можуть бути використані:

а) у правотворчості — при внесенні змін та доповнень до законів та підзаконних нормативно-правових актів, якими визначаються правові засади охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці;

б) у науково-дослідній сфері — для подальшого розроблення теоретико-методологічних та правових питань правового регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці зокрема, так інших установ та організацій, взагалі;

в) у практичній діяльності — при розробці системи управління охороною праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці, а також правил внутрішнього трудового розпорядку, організації системи управління на них, тощо.

г) у освітньому процесі — під час розробки науково-методичного забезпечення та викладання навчальних дисциплін: «Трудове право України», «Охорона праці», «Охорона праці в галузі», тощо.

Апробація результатів дослідження. Підсумки розробки проблеми в цілому, окремі її аспекти, одержані узагальнення і висновки були оприлюднені на міжнародних конференціях: «Юридична наука: виклики і сьогодення» (м. Одеса, Україна, 08–09 червня 2018 р.); «Юридична наука України: історія, сучасність, майбутнє» (м. Харків, 01–02 листопада 2019 р.); «Право як ефективний суспільний регулятор» (м. Львів, 14–15 лютого 2020 р.)

Публікації. Основні положення дисертаційного дослідження знайшли своє відображення в 6 наукових статтях, 4 з яких у фахових виданнях України, 2 — у міжнародних виданнях, та 3 тезах науково-практичних конференцій.

Статті у наукових фахових виданнях:

1. Давиденко А.О. До характеристики суб'єктів охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Випуск 2. Том 2. С. 117-122.

2. Давиденко А.О. Перспективи запровадження міжнародних стандартів у сфері охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Випуск 1. Том 4. С. 177-183.

3. Давиденко А.О. До проблеми визначення принципів охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Випуск 1. Том 4. С. 140-145.

4. Давиденко А. О. До проблеми застосування зарубіжного досвіду правового регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці в українських реаліях. *Правові новели*. 2019. № 11. С. 101-107.

Статті у зарубіжних періодичних наукових виданнях:

5. Давиденко А.О. До характеристики окремих елементів організації охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці. *Visegrad journal on human rights*. 2020. № 3. Р. 169-175. (Словацька Республіка)

6. Давыденко А.А. Направления совершенствования законодательства в сфере охраны труда на предприятиях с вредными условиями труда. *Право и Закон*. 2019. № 3. С. 154-159. (Кыргызская Республика).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Давиденко А.О. До проблеми інформаційного забезпечення суб'єктів охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці. Юридична наука: виклики і сьогодення: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 8–9 червня 2018 р.). – Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2018. С. 67-69

8. Давиденко А.О. Проблема кадрового забезпечення суб'єктів організації охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці. Юридична наука України: історія, сучасність, майбутнє : міжнародна науково-практична конференція, м. Харків, 1–2 листопада 2019 р. Харків : Східноукраїнська наукова юридична організація, 2019. С. 78–80.

9. Давиденко А.О. Президент України та КМУ, як суб'єкти забезпечення охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці. Право як ефективний суспільний регулятор : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 14–15 лютого 2020 р. – Львів: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2020. С. 45–47.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана українською мовою. Обраний дисертантом стиль забезпечує доступність сприйняття викладеного матеріалу. Дисертація оформлена згідно з вимогами, встановленими МОН України.

Відповідність дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту. Робота відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), а також пп. 10, 11 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167, і може бути подана до разової спеціалізованої вченої ради для її захисту.

У результаті попередньої експертизи дисертації Давиденко А.О. і повноти публікації основних результатів дослідження:

ПОСТАНОВИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Давиденка А.О. на тему «Правове регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці: порівняльно-правовий аспект».

2. Констатувати що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Давиденка А.О. відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167.

3. Рекомендувати дисертацію Давиденка А.О. на тему «Правове регулювання охорони праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці: порівняльно-правовий аспект» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент

доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України,
проректор Харківського національного
університету внутрішніх справ

Леонід МОГІЛЕВСЬКИЙ

Рецензент

доктор юридичних наук,
перший проректор Харківського
національного університету внутрішніх справ

Сергій БОРТНИК

